Deddf Etholiadau Cymru (Coronafeirws) 2021

2021 dsc 2

Nodiadau Esboniadol

Welsh Elections (Coronavirus) Act 2021

2021 asc 2

Explanatory Notes

£6.90

DEDDF ETHOLIADAU CYMRU (CORONAFEIRWS) 2021

NODIADAU ESBONIADOL

CYFLWYNIAD

1. Mae'r Nodiadau Esboniadol hyn ar gyfer Deddf Etholiadau Cymru (Coronafeirws) 2021 ("y Ddeddf") a basiwyd gan Senedd Cymru ar 10 Chwefror 2021 ac a gafodd y Cydsyniad Brenhinol ar 16 Mawrth 2021. Fe'u lluniwyd gan Lywodraeth Cymru er mwyn cynorthwyo'r sawl sy'n darllen y Ddeddf. Dylid darllen y Nodiadau Esboniadol ar y cyd â'r Ddeddf ond nid ydynt yn rhan ohoni.

TROSOLWG O'R DDEDDF

2. Mae'r Ddeddf yn darparu i fesurau sy'n ymwneud â'r coronafeirws (SARS-CoV-2) fod yn gymwys i etholiadau Senedd Cymru ac is-etholiadau llywodraeth lleol Cymru y bwriedir iddynt ddigwydd yn 2021.

3. Mae'r mesurau yn cynnwys—
   - pŵer i ohirio etholiad cyffredinol Senedd Cymru 2021 (y bwriedir iddo ddigwydd ar 6 Mai 2021) am hyd at 6 mis (adran 6);
   - pŵer i ddarparu ar gyfer diwrnodau pleidleisio ychwanegol ar gyfer yr etholiad hwnnw (adran 7);
   - pŵer i ohirio is-etholiadau Senedd Cymru y bwriedir iddynt gael eu cynnal ar ôl 6 Mai 2021 (adran 10);
   - pŵer i ohirio is-etholiadau llywodraeth leol Cymru y bwriedir iddynt gael eu cynnal ar ôl 6 Mai 2021 (adran 11).

4. Nid yw'r pwerau a roddir gan y Ddeddf yn caniatáu i etholiad gael ei ohirio i ddyddiad ar ôl 5 Tachwedd 2021.

5. Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i ganllawiau gael eu dyroddi:
   - i aelodau Llywodraeth Cymru ynghylch arfer swyddogaethau yn y cyfnod cyn etholiad cyffredinol Senedd Cymru (adran 4), ac
   - ynghylch ymgyrchu etholiadol yn yr etholiadau a gwmpesir gan y Ddeddf (adran 9).

6. Mae'r Ddeddf hefyd yn newid gweithdrefnau craffu Senedd Cymru sy'n gymwys i unrhyw orchmynion a rheolau a wneir gan Weinidogion Cymru sy'n cynnwys darpariaethau ar gynnal etholiadau nad ydynt ond yn gymwys i etholiadau Senedd Cymru ac is-etholiadau llywodraeth leol Cymru a gynhelir cyn 6 Tachwedd 2021 (adran 12).

These notes refer to the Welsh Elections (Coronavirus) Act 2021 (asc 2)
which received Royal Assent on 16 March 2021

WELSH ELECTIONS (CORONAVIRUS) ACT 2021

EXPLANATORY NOTES

INTRODUCTION

1. These Explanatory Notes are for the Welsh Elections (Coronavirus) Act 2021 ("the Act") which was passed by Senedd Cymru on 10 Feb 2021 and received Royal Assent on 16 March 2021. They have been prepared by the Welsh Government to assist the reader of the Act. The Explanatory Notes should be read in conjunction with the Act but are not part of it.

OVERVIEW OF THE ACT

2. The Act provides for measures relating to coronavirus (SARS-CoV-2) to apply to Senedd Cymru elections and Welsh local government by-elections due to take place in 2021.

3. The measures include—
   - power to postpone the 2021 Senedd Cymru general election (due to take place on 6 May 2021) for up to 6 months (section 6);
   - power to provide for additional polling days for that election (section 7);
   - power to postpone Senedd Cymru by-elections due to be held after 6 May 2021 (section 10);
   - power to postpone Welsh local government by-elections due to be held after 6 May 2021 (section 11).

4. The powers conferred by the Act do not allow an election to be postponed to a date after 5 November 2021.

5. The Act requires guidance to be issued:
   - to members of the Welsh Government about the exercise of functions in the period before the Senedd Cymru general election (section 4), and
   - about election campaigning in the elections covered by the Act (section 9).

6. The Act also changes the Senedd Cymru scrutiny procedures that apply to any orders and rules made by the Welsh Ministers that include provisions on the conduct of elections which apply only to Senedd Cymru elections and Welsh local government by-elections held before 6 November 2021 (section 12).

SYLWEBAETH AR YR ADRANNAU

Adran 1 – Etholiad 2021

7. Mae'r adran hon yn diffinio'r term allweddol yn y Ddeddf, "etholiad 2021", fel yr etholiad cyffredinol arferol i fod yn Aelod o'r Senedd y bwriedir i'r pôl ar ei gyfer gael ei gynnal yn 2021.

Adran 2 – Cymhwyso darpariaethau Deddf Llywodraeth Cymru 2006

8. Mae'r adran hon yn datgymhwyso neu'n cyfyngu ar gymhwysiad darpariaethau penodedig o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 ("Deddf 2006") i etholiad 2021.

9. Byddai is-adrannau (2)(a) a (3) o adran 3 o Ddeddf 2006, ar y cyd ag erthygl 148 o Orchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Cynrychiolaeth y Bobl) 2007, wedi ei gwneud yn ofynnol i'r Senedd gael ei diddymu ar 7 Ebrill 2021. Mae adran 2(1) yn datgymhwyso'r darpariaethau hyn. Yn lle hynny, mae adran 3 o'r Ddeddf yn gwneud darpariaeth ar gyfer diddymu'r Senedd cyn etholiad 2021.

10. Mae is-adrannau (2)(b) a (4) o adran 3 o Ddeddf 2006, fel y'i diwygiwyd gan adran 36(1) o Ddeddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020 ("Deddf 2020"), yn darparu i gyfarfod cyntaf y Senedd ar ôl etholiad cyffredinol arferol gael ei gynnal 14 o ddiwrnodau ar ôl diwrnod y pôl. Mae'r darpariaethau hyn wedi eu datgymhwyso gan adran 2(1) o'r Ddeddf ac mae adran 5 yn gwneud darpariaeth arall ynghylch dyddiad y cyfarfod cyntaf ar ôl etholiad 2021.

11. Mae adran 3(1) o Ddeddf 2006, sy'n ei gwneud yn ofynnol i ddiwrnod y pôl ar gyfer yr etholiad cyffredinol arferol ddigwydd ar 6 Mai 2021, a dim ond ar y dyddiad hwnnw, yn cael effaith yn ddarostyngedig i adran 6 o'r Ddeddf sy'n galluogi i ddiwrnod y pôl gael ei symud os yw'n angenrheidiol ac yn briodol gwneud hynny am reswm sy'n ymwneud â'r coronafeirws.

12. Mae adran 2(3) o'r Ddeddf yn darparu nad yw adran 4(2)(c) o Ddeddf 2006 (fel y'i diwygiwyd gan adran 36(2) o Ddeddf 2020) yn gymwys i etholiad 2021. Mae'r ddarpariaeth hon o Ddeddf 2006 yn caniatáu i broclamasiwn o dan y Sêl Gymreig ei gwneud yn ofynnol i'r Senedd gyfarfod o fewn 14 o ddiwrnodau ar ôl diwrnod y pôl os yw'r pwerau i amrywio dyddiad yr etholiad yn cael eu harfer o dan adran 4 o Ddeddf 2006. Yn achos etholiad 2021, os caiff dyddiad y pôl ei amrywio o dan adran 4 o Ddeddf 2006, mae adran 5 o'r Ddeddf hon yn ei gwneud yn ofynnol i'r Senedd gyfarfod 21 o ddiwrnodau ar ôl diwrnod y pôl.

13. Mae adran 2(4) o'r Ddeddf yn darparu bod adran 10 o Ddeddf 2006, sy'n gwneud darpariaeth ynghylch is-etholiadau'r Senedd, yn cael effaith yn ddarostyngedig i adran 7 o'r Ddeddf. Mae adran 7 yn caniatáu i ddyddiad y pôl ar gyfer is-etholiadau gael ei bennu y tu hwnt i'r dyddiad y darperir ar ei gyfer yn adran 10(5) a (6) o Ddeddf 2006.

COMMENTARY ON SECTIONS

Section 1 – The 2021 election

7. This section defines the key term in the Act, "the 2021 election", as the ordinary general election for membership of Senedd Cymru the poll for which is due to be held in 2021.

Section 2 – Application of provisions of Government of Wales Act 2006

8. This section disapplies or limits the application of specified provisions of the Government of Wales Act 2006 ("the 2006 Act") to the 2021 election.

9. Subsections (2)(a) and (3) of section 3 of the 2006 Act, in combination with article 148 of the National Assembly for Wales (Representation of the People) Order 2007, would have required the Senedd to be dissolved on 7 April 2021. Section 2(1) disapplies these provisions. Instead, section 3 of the Act makes provision for the dissolution of the Senedd before the 2021 election.

10. Subsections (2)(b) and (4) of section 3 of the 2006 Act, as amended by section 36(1) of the Senedd and Elections (Wales) Act 2020 ("the 2020 Act"), provide for the first meeting of the Senedd after an ordinary general election to be held 14 days after the day of the poll. These provisions are disapplied by section 2(1) of the Act and section 5 makes alternative provision about the date of the first meeting after the 2021 election.

11. Section 3(1) of the 2006 Act, which requires the day of the poll for the ordinary general election to take place on 6 May 2021, and only on that date, has effect subject to section 6 of the Act which enables the day of the poll to be moved if necessary and appropriate to do so for a reason relating to coronavirus.

12. Section 2(3) of the Act provides that section 4(2)(c) of the 2006 Act (as amended by section 36(2) of the 2020 Act) does not apply to the 2021 election. This provision of the 2006 Act allows a proclamation under the Welsh Seal to require the Senedd to meet within 14 days after the day of the poll if the powers to vary the date of the election are exercised under section 4 of the 2006 Act. In the case of the 2021 election, if the date of the poll is varied under section 4 of the 2006 Act, section 5 of this Act requires the Senedd to meet 21 days after the day of the poll.

13. Section 2(4) of the Act provides that section 10 of the 2006 Act, which makes provision about Senedd by-elections, has effect subject to section 7 of the Act. Section 7 allows for the date of the poll for by-elections to be fixed beyond the date provided for in section 10(5) and (6) of the 2006 Act.

Adran 3 – Diddymu'r Senedd gyfredol

14. Effaith yr adran hon yw, os cynhelir etholiad cyffredinol arferol y Senedd ar 6 Mai 2021, y bydd y Senedd yn cael ei diddymu ar 29 Ebrill, cyfnod o 7 niwrnod calendr cyn diwrnod y pôl. Fodd bynnag, os yw'r Llywydd yn arfer y pŵer a roddir gan adran 6 o'r Ddeddf i ohirio diwrnod y pôl ar gyfer yr etholiad; neu os yw Ei Mawrhydi yn diddymu'r Senedd cyn y dyddiad hwnnw drwy broclamasiwn o dan adran 4(2) o Ddeddf 2006 mae'r Senedd yn cael ei diddymu 7 niwrnod cyn y diwrnod y mae'r pôl i'w gynnal.

15. Os yw'r Llywydd yn arfer y pŵer yn adran 6 ar fwy nag un achlysur ac yn gohirio diwrnod y pôl ymhellach, bydd y ddarpariaeth yn sicrhau bod y Senedd yn cael ei diddymu 7 niwrnod calendr cyn y dyddiad a bennir ar gyfer y pôl, pryd bynnag y bo hynny.

Adran 4 – Canllawiau ar arfer swyddogaethau yn y cyfnod cyn yr etholiad

16. Mae'r adran hon yn ei gwneud yn ofynnol i'r Prif Weinidog gyhoeddi canllawiau ynghylch arfer swyddogaethau'r Prif Weinidog, Gweinidogion Cymru a'r Cwnsler Cyffredinol yn ystod y cyfnod yn union cyn etholiad 2021.

Adran 5 – Dyddiad y cyfarfod cyntaf ar ôl etholiad 2021

17. Mae'r adran hon yn darparu bod rhaid i'r Senedd gyfarfod o fewn y cyfnod o 21 o ddiwrnodau sy'n dechrau yn union ar ôl diwrnod etholiad 2021.

18. Mae'r ddarpariaeth yn hwy nag y darperir ar ei gyfer ar hyn o bryd yn Neddf 2006 (14 o ddiwrnodau). Diben yr estyniad yw darparu rhywfaint o hyblygrwydd a darparu ar gyfer oedi posibl wrth gyfrif pleidleisiau a chadarnhau canlyniadau oherwydd mesurau'r coronafeirws megis cadw pellter corfforol a rheolau iechyd cyhoeddus eraill a all fod mewn grym o hyd ar adeg yr etholiad.

Adran 6 – Pŵer i ohirio etholiad 2021 am hyd at 6 mis

19. Mae'r adran hon yn rhoi'r pŵer i'r Llywydd i ohirio etholiad 2021 a phennu dyddiad newydd (is-adran (3)).

20. Ni chaiff y Llywydd bennu dyddiad newydd ar gyfer yr etholiad ond os yw'r Prif Weinidog yn gwneud cynnig i'r Llywydd bod etholiad 2021 yn cael ei ohirio (is-adran (1)). Ni chaiff y Prif Weinidog wneud y cynnig hwnnw ond os yw'r Prif Weinidog yn ystyried bod y gohirio yn angenrheidiol neu'n briodol am resymau sy'n ymwneud â'r coronafeirws. A chyn gwneud cynnig, rhaid i'r Prif Weinidog ymgynghori â Phrif Swyddog Meddygol Cymru.

21. Ni chaiff y Llywydd bennu diwrnod ar gyfer cynnal y pôl ond—
    - os yw'r Senedd yn cymeradwyo'r diwrnod sydd i'w bennu drwy bleidlais drwy benderfyniad sy'n cael ei basio gan fwyafrif o ddwy ran o dair o gyfanswm nifer seddi'r Senedd;
    - os nad yw'r Senedd eisoes wedi ei diddymu.

22. Nid yw adran 6 o'r Ddeddf yn cyfyngu ar bŵer y Llywydd i amrywio dyddiad y pôl ar gyfer etholiad cyffredinol arferol a nodir yn adran 4 o Ddeddf 2006.

Section 3 – Dissolution of the current Senedd

14. The effect of this section is that, if the ordinary general election of the Senedd is held on 6 May 2021, the Senedd will be dissolved on 29 April, a period of 7 calendar days before the day of the poll. If, however, the Llywydd (the presiding officer of Senedd Cymru) exercises the power conferred by section 6 of the Act to postpone the day of the poll for the election; or Her Majesty dissolves the Senedd before that date by proclamation under section 4(2) of the 2006 Act the Senedd is dissolved 7 days before the day on which the poll is to be held.

15. If the Llywydd exercises the power in section 6 on more than one occasion and further postpones the day of the poll, the provision will ensure that the Senedd is dissolved 7 calendar days before the date fixed for the poll, whenever that may be.

Section 4 – Guidance on exercise of functions in the pre-election period

16. This section requires the First Minister to publish guidance about the exercise of the functions of the First Minister, the Welsh Ministers and the Counsel General during the period immediately before the 2021 election.

Section 5 – Date of first meeting after the 2021 election

17. This section provides that the Senedd must meet within the period of 21 days beginning immediately after the day of the 2021 election.

18. The provision is longer than currently provided for in the 2006 Act (14 days). The purpose of the extension is to provide some flexibility and cater for a potential delay in counting ballots and confirming results due to coronavirus measures such as physical distancing and other public health rules which may be still be in force at the time of the election.

Section 6 – Power to postpone 2021 election for up to 6 months

19. This section provides the Llywydd with the power to postpone the 2021 election and fix a new date (subsection (3)).

20. The Llywydd may only fix a new date for the election if the First Minister makes a proposal to the Llywydd that the 2021 election be postponed (subsection (1)). The First Minister may only make such a proposal if the First Minister considers the postponement to be necessary or appropriate for reasons relating to coronavirus. And before making a proposal the First Minister must consult the Chief Medical Officer for Wales.

21. A day may only be fixed by the Llywydd for the holding of the poll if—
    - the Senedd approves the day to be fixed by a vote on a resolution passed by two thirds majority of the total number of Senedd seats;
    - the Senedd has not already been dissolved.

22. Section 6 of the Act does not limit the power of the Llywydd to vary the date of the poll for an ordinary general election set out in section 4 of the 2006 Act.

23. Caniateir i'r pwerau yn yr adran gael eu harfer fwy nag unwaith, ond ni chaiff diwrnod a bennir o dan yr adran hon fod yn hwyrach na 5 Tachwedd 2021.

Adran 7 – Pŵer i ddarparu ar gyfer diwrnodau pleidleisio ychwanegol

24. Mae'r adran hon yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n caniatáu i bleidleisio ar gyfer etholiad 2021 ddigwydd ar ddiwrnodau penodedig, yn ychwanegol at y diwrnod y bwriedir i'r pôl ar gyfer yr etholiad ddigwydd. Ond ni chaniateir diwrnodau pleidleisio ychwanegol ar gyfer etholiad y Senedd os yw diwrnod y pôl ar gyfer etholiad y Senedd 2021 ar yr un diwrnod â'r pôl ar gyfer etholiad comisiynwyr heddlu a throseddu yng Nghymru.

Adran 8 – Pŵer pellach i amrywio dyddiad etholiad 2021

25. Mae'r adran hon yn rhoi pŵer i'r Llywydd i gynnig bod dyddiad y pôl ar gyfer yr etholiad yn 2021 a bennir o dan adran 6 o'r Ddeddf yn cael ei ddwyn ymlaen neu ei ohirio am hyd at fis. Nid oes rhaid arfer y pŵer hwn am resymau sy'n ymwneud â'r coronafeirws ac ni chaniateir ei arfer i gynnig dyddiad sydd ar ôl 5 Tachwedd 2021.

26. Os yw'r Llywydd yn cynnig dyddiad, caiff Ei Mawrhydi drwy broclamasiwn o dan y Sêl Gymreig ddiddymu'r Senedd a'i gwneud yn ofynnol i'r pôl yn yr etholiad fynd rhagddo ar y diwrnod a gynigiwyd. Os caiff y pŵer o dan yr adran hon ei arfer, mae adran 5 o'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i gyfarfod cyntaf y Senedd ddigwydd o fewn 21 o ddiwrnodau i ddyddiad y pôl. Ni chaiff y Llywydd arfer y pŵer i gynnig amrywiad o ddyddiad etholiad y Senedd o dan adran 4 o Ddeddf 2006 ond os yw'r etholiad i'w gynnal ar 6 Mai 2021. Os caiff yr etholiad ei ohirio o dan adran 6 o'r Ddeddf, a bod y Llywydd yn dymuno cynnig amrywiad o ddyddiad yr etholiad a ohiriwyd, dim ond o dan yr adran hon y caniateir gwneud y cynnig ac amrywio dyddiad yr etholiad.

Adran 9 – Canllawiau ar ymgyrchu etholiadol

27. Mae'r adran hon yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru ddyroddi canllawiau ynghylch ymgyrchu etholiadol ar gyfer etholiad 2021, is-etholiadau'r Senedd cyn 6 Tachwedd 2021 ac is-etholiadau llywodraeth leol cyn 6 Tachwedd 2021 tra bo'r cyfyngiadau a osodir gan ddeddfiadau sy'n ymwneud â'r coronafeirws mewn lle.

Adran 10 – Pŵer i ohirio is-etholiadau'r Senedd

28. Mae'r adran hon yn galluogi i is-etholiadau ar gyfer etholaethau'r Senedd gael eu gohirio y tu hwnt i'r cyfnod a ganiateir gan adran 10(5) a (6) o Ddeddf 2006. Ni chaniateir arfer y pŵer i ohirio is-etholiadau'r Senedd yn adran 66 o Ddeddf y Coronafeirws 2020 er mwyn pennu dyddiad ar ôl 6 Mai 2021. Bydd adran 10 o'r Ddeddf yn parhau i ganiatáu i seddi gwag sy'n codi ar ôl 6 Mai 2021 gael eu gohirio, ond nid i ddyddiadau ar ôl 5 Tachwedd 2021.

29. Fel gydag adran 6 o'r Ddeddf hon ac adran 66 o Ddeddf y Coronafeirws 2020, caniateir defnyddio'r pŵer i ohirio is-etholiad i'r Senedd fwy nag unwaith.

23. The powers in the section can be exercised more than once, but a day fixed under this section may be not be later than 5 November 2021.

Section 7 – Power to provide for additional polling days

24. This section enables the Welsh Ministers to make regulations which allow polling for the 2021 election to take place on specified days, in addition to the day on which the poll for the election is due to take place. But additional polling days for the Senedd election are not permitted if the day of the poll for the 2021 Senedd election is on the same day as the poll for the election of police and crime commissioners in Wales.

Section 8 – Further power to vary date of 2021 election

25. This section confers a power on the Llywydd to propose that the date of the poll for the election in 2021 fixed under section 6 of the Act be brought forward or postponed for up to a month. The exercise of this power does not have to be for reasons relating to coronavirus and may not be exercised to propose a date that is after 5 November 2021.

26. If the Llywydd proposes a date, Her Majesty may by proclamation under the Welsh Seal dissolve the Senedd and require the poll at the election to proceed on the day proposed. If the power under this section is exercised, section 5 of the Act requires the first meeting of the Senedd to take place within 21 days of the date of the poll. The Llywydd may only exercise the power to propose a variation of the date of the Senedd election under section 4 of the 2006 Act if the election is to be held on 6 May 2021. If the election is postponed under section 6 of the Act, and the Llywydd wishes to propose a variation of the date of the postponed election, the proposal can only be made and the date of the election can only be varied under this section.

Section 9 – Guidance on election campaigning

27. This section requires the Welsh Ministers to issue guidance about election campaigning for the 2021 election, Senedd by-elections before 6 November 2021 and local government by-elections before 6 November 2021 whilst restrictions imposed by enactments relating to the coronavirus are in place.

Section 10 – Power to postpone Senedd by-elections

28. This section enables by-elections for Senedd constituencies to be postponed beyond the period permitted by section 10(5) and (6) of the 2006 Act. The power to postpone Senedd by-elections in section 66 of the Coronavirus Act 2020 cannot be exercised so as to fix a date after 6 May 2021. Section 10 of the Act will continue allow vacancies arising after 6 May 2021 to be postponed, but not to dates after 5 November 2021.

29. As with Section 6 of this Act and section 66 of the Coronavirus Act 2020, the power to postpone a Senedd by-election may be used more than once.

Adran 11 – Pŵer i ohirio is-etholiadau awdurdodau lleol

30. Mae'r adran hon yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n gohirio is-etholiadau awdurdodau lleol yng Nghymru y tu hwnt i'r cyfnod sy'n ofynnol gan Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 pan fyddai'n ofynnol i'r pôl gael ei gynnal fel arall rhwng 6 Mai 2021 a 5 Tachwedd 2021. Mae gan adran 67 o Ddeddf y Coronafeirws 2020 bŵer tebyg ond nid yw'n galluogi'r rheoliadau i bennu dyddiad neu gyfnod ar gyfer yr is-etholiad ar ôl 6 Mai 2021. Ni chaiff rheoliadau a wneir o dan yr adran hon ohirio'r is-etholiad i ddyddiad sy'n hwyrach na 5 Tachwedd 2021.

31. Mae adran 17 yn gwneud darpariaeth gyfatebol i adran 68 o Ddeddf y Coronafeirws 2020 (pŵer i wneud darpariaeth atodol, darpariaeth gysylltiedig, darpariaeth ganlyniadol, darpariaeth ddarfodol etc. ar gyfer rhoi effaith lawn i ddarpariaeth a wneir o dan ddarpariaeth o'r Ddeddf hon). Mae adran 17(2)(a) o'r Ddeddf yn galluogi i ddarpariaeth ôl-weithredol gael ei gwneud mewn perthynas ag is-etholiadau llywodraeth leol, sef dull gweithredu sy'n gyson â'r hyn a geir yn adran 68(3) o Ddeddf y Coronafeirws 2020 sy'n galluogi i is-etholiadau llywodraeth leol gael eu gohirio i ddyddiad hyd at 6 Mai 2021.

32. Mae rheoliadau o dan yr adran hon sy'n diwygio, yn addasu neu'n diddymu darpariaeth mewn deddfwriaeth sylfaenol yn ddarostyngedig i weithdrefn gadarnhaol 'gwnaed' yn y Senedd, sy'n golygu bod rhaid i Senedd Cymru eu cymeradwyo cyn diwedd cyfnod o 28 o ddiwrnodau ar ôl iddynt gael eu gwneud neu byddant yn peidio â chael effaith ar ddiwedd y cyfnod hwnnw. Ym mhob achos arall, mae'r weithdrefn negyddol yn y Senedd yn gymwys i reoliadau a wneir o dan yr adran hon. Mae'r weithdrefn negyddol yn golygu bod rhaid i'r rheoliadau gael eu gosod gerbron y Senedd ar ôl iddynt gael eu gwneud ac y byddant yn parhau mewn effaith oni bai bod y Senedd yn gwrthwynebu'r rheoliadau o fewn cyfnod o 40 niwrnod ar ôl iddynt gael eu gosod.

Adran 12 – Gorchmynion a rheolau ynglŷn â chynnal etholiadau yn 2021

33. Pan na fo gorchymyn a wneir gan Weinidogion Cymru o dan adran 13(1) o Ddeddf 2006 ynghylch cynnal etholiadau'r Senedd yn cynnwys darpariaeth ond ynghylch etholiad 2021 neu ond ynghylch is-etholiadau'r Senedd a gynhelir cyn 6 Tachwedd 2021, mae'r adran hon yn ei gwneud yn ofynnol i'r weithdrefn gadarnhaol 'gwnaed' yn y Senedd fod yn gymwys i wneud y gorchymyn yn lle'r weithdrefn gadarnhaol a fyddai'n gymwys fel arall. Mae'r weithdrefn gadarnhaol yn ei gwneud yn ofynnol cymeradwyo drafft o orchymyn cyn iddo gael ei wneud. Mae'r weithdrefn gadarnhaol 'gwnaed' yn ei gwneud yn ofynnol i'r Senedd gymeradwyo'r gorchymyn ar ôl iddo gael ei wneud.

34. Yn yr un modd, pan na fo rheolau o dan adran 36A o Ddeddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983 ("Deddf 1983") yn cynnwys darpariaeth ond ynghylch cynnal is-etholiad awdurdod lleol sydd i'w gynnal cyn 6 Tachwedd 2021, mae'r weithdrefn gadarnhaol 'gwnaed' yn gymwys i wneud y rheolau yn lle'r weithdrefn a fyddai'n gymwys fel arall.

35. Daw adran 36A o Ddeddf 1983 i rym ar 20 Mawrth 2021 a byddai rheolau a wneir odani fel arall yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol yn rhinwedd adran 36A(10) o Ddeddf 1983.

Section 11 – Power to postpone local authority by-elections

30. This section gives the Welsh Ministers a power to make regulations postponing local authority by-elections in Wales beyond the period required by the Local Government Act 1972 where the poll would otherwise be required to be held between 6 May 2021 and 5 November 2021. Section 67 of the Coronavirus Act 2020 has a similar power but does not enable the regulations to fix a date or period for the by-election after 6 May 2021. Regulations made under this section may not postpone the by–election to a date later than 5 November 2021.

31. Section 17 makes equivalent provision to section 68 of the Coronavirus Act 2020 (power to make supplementary, incidental, consequential, transitory etc. provision for giving full effect to provision made under a provision of this Act). Section 17(2)(a) of the Act enables retrospective provision to be made in relation to local government by-elections, an approach consistent with that taken in section 68(3) of the Coronavirus Act 2020 which enables the postponement of local government by-elections to a date up to 6 May 2021.

32. Regulations under this section which amend modify or repeal a provision in primary legislation are subject to a made affirmative Senedd procedure, which means they must be approved by Senedd Cymru before the end of a period of 28 days after they are made or they will cease to have effect at the end of that period. In all other cases, the negative Senedd procedure applies to regulations made under this section. The negative procedure means that the regulations must be laid before the Senedd after they are made and they will continue in effect unless the Senedd objects to the regulations within a period of 40 days after they are laid.

Section 12 – Orders and rules on the conduct of elections to be held in 2021

33. Where an order made by the Welsh Ministers under section 13(1) of the 2006 Act about the conduct of Senedd elections contains provision only about the 2021 election or only about Senedd by-elections held before 6 November 2021 this section requires the Senedd made affirmative procedure to apply to the making of the order instead of the affirmative procedure that would otherwise apply. The affirmative procedure requires approval of a draft of an order before it is made. The made affirmative procedure requires Senedd approval after the order is made.

34. Similarly, where rules under section 36A of the Representation of the People Act 1983 ("the 1983 Act") contain provision only about the conduct of a local authority by-election to be held before 6 November 2021 the made affirmative procedure applies to the making of the rules instead of the procedure that would otherwise apply.

35. Section 36A of the 1983 Act comes into force on 20 March 2021 and rules made under it would otherwise be subject to the affirmative procedure by virtue of section 36A(10) of the 1983 Act.

36. Cyn i adran 36A o Ddeddf 1983 ddod i rym, gall Gweinidogion Cymru ddibynnu ar adran 36 o Ddeddf 1983 i wneud rheolau ynghylch cynnal etholiadau awdurdodau lleol. Mae'r weithdrefn negyddol yn gymwys i reolau a wneir o dan adran 36 o Ddeddf 1983 (gweler adran 36(7) o Ddeddf 1983).

Adran 13 – Effaith y Ddeddf ar y pŵer presennol i wneud darpariaeth ynghylch etholiadau

37. Diben yr adran hon yw egluro nad yw'r ddarpariaeth a wneir yn y Ddeddf ynghylch etholiadau yn effeithio ar bwerau presennol Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth ynghylch cynnal etholiadau o dan adran 13 o Ddeddf 2006 ac adrannau 36 ac 36A o Ddeddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983.

38. Mae adran 13(1) o'r Ddeddf yn egluro nad yw adran 13(7) o Ddeddf 2006, sy'n ei gwneud yn ofynnol i orchmynion a wneir o dan adran 13 o Ddeddf 2006 fod yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol, yn gymwys i orchmynion o'r math a bennir yn adran 12 o'r Ddeddf. Mae'r weithdrefn gadarnhaol 'gwnaed' yn gymwys i orchmynion y mae adran 12 yn gymwys iddynt.

39. Mae adran 13(2) yn egluro, pan fo rheolau o'r math a bennir yn adran 12 o'r Ddeddf wedi eu gwneud o dan adran 36A, nad yw adran 36A(10) o Ddeddf 1983 (gofyniad am weithdrefn gadarnhaol) yn gymwys a bod y weithdrefn gadarnhaol 'gwnaed' yn gymwys yn rhinwedd adran 12(3) o'r Ddeddf.

Adran 14 – Addasu Gorchymyn 2007

40. Mae adran 13 o Ddeddf 2006 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru i wneud darpariaeth drwy orchymyn ynghylch cynnal etholiadau'r Senedd ac mae Gorchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Cynrychiolaeth y Bobl) 2007 ("Gorchymyn 2007") yn orchymyn a wnaed o dan yr adran honno.

41. Mae'r adran hon yn addasu darpariaethau penodol o Orchymyn 2007 at ddibenion etholiad 2021.

42. Mae is-adran (3) yn addasu erthygl 84(2) o'r Gorchymyn Trefn Cynnal Etholiad a'r pwynt pan fydd person yn dod yn ymgeisydd yn yr etholiad. Mae hyn ynghlwm wrth ddiddymu'r Senedd ar hyn o bryd. Mae adran 3 o'r Ddeddf yn cwtogi cyfnod y diddymiad. Mae is-adran (4) yn datgysylltu'r adeg y daw person yn ymgeisydd o'r adeg y'i diddymwyd. Effaith yr addasiad i erthygl 84(2), at ddibenion Rhan 3 o Orchymyn 2007, yw bod person yn dod yn ymgeisydd 21 o ddiwrnodau cyn 6 Mai (wedi ei gyfrifo gan ddiystyru diwrnodau penodol gan gynnwys diwrnod sy'n ddydd Sadwrn neu'n ddydd Sul neu'n ŵyl banc). Dyma'r dyddiad y byddai'r Senedd wedi ei diddymu ar gyfer yr etholiad cyffredinol arferol ar 6 Mai pe na bai adran 3 o'r Ddeddf wedi gwneud darpariaeth i gwtogi cyfnod y diddymiad. Mae person yn aros yn ymgeisydd at ddibenion Rhan 3 o Orchymyn 2007 (oni chaiff ei ymddiswyddo neu ei ddad-ddewis, er enghraifft) hyd yn oed os caiff yr etholiad ei ohirio yn unol ag adran 6 (neu yn ôl y digwydd, adran 8) o'r Ddeddf hyd at ddyddiad sy'n hwyrach na 6 Mai 2021.

36. Before section 36A of the 1983 Act comes into force, section 36 of the1983 Act can be relied upon by the Welsh Ministers to make rules about the conduct of local authority elections. The negative procedure applies to rules made under section 36 of the 1983 Act (see section 36(7) of the 1983 Act).

Section 13 –Effect of this Act on existing power to make provision about elections

37. The purpose of this section is to clarify that the Welsh Ministers' existing powers to make provision about the conduct of elections under section 13 of the 2006 Act and sections 36 and 36A of the Representation of the People Act 1983 are unaffected by provision made in the Act about elections.

38. Section 13(1) of the Act clarifies that section 13(7) of the 2006 Act, which requires orders made under section 13 of the 2006 Act to be subject to the affirmative procedure, does not apply to orders of the kind specified in section 12 of the Act. The made affirmative procedure applies to orders to which section 12 applies.

39. Section 13(2) clarifies that where rules of the kind specified in section 12 of the Act are made under section 36A, section 36A(10) of the 1983 Act (requirement for affirmative procedure) does not apply and the made affirmative procedure applies by virtue of section 12(3) of the Act.

Section 14 – Modifications of the 2007 Order

40. Section 13 of the 2006 Act gives the Welsh Ministers the power to make provision by order about the conduct of Senedd elections and the National Assembly for Wales (Representation of the People) Order 2007 ("the 2007 Order") is an order made under that section.

41. This section modifies certain provisions of the 2007 Order for the purposes of the 2021 election.

42. Subsection (3) modifies article 84(2) of the Conduct Order and the point at which a person becomes a candidate in the election. This is currently tied to the dissolution of the Senedd. Section 3 of the Act shortens the dissolution period. Subsection (4) decouples the time at which a person becomes a candidate from the point of dissolution. The effect of the modification to article 84(2) is that, for the purposes of Part 3 of the 2007 Order, a person becomes a candidate 21 days before 6 May (calculated by disregarding certain days including a day that is a Saturday or a Sunday or a bank holiday). This is the date on which the Senedd would have dissolved for the ordinary general election on 6 May had section 3 of the Act not made provision to shorten the dissolution period. A person remains as a candidate for the purposes of Part 3 of the 2007 Order (barring their resignation or deselection, for example) even if the election is postponed in accordance with section 6 (or as the case may be, section 8) of the Act to a date later than 6 May 2021.

43. Mae is-adran (4) yn gwneud addasiad i baragraff 7 o Atodlen 1 i'r Gorchymyn Trefn Cynnal Etholiad i ganiatáu i geisiadau brys am bleidleisio drwy ddirprwy gael eu gwneud pan fo etholwr neu ddirprwy presennol yn canfod na ellir disgwyl yn rhesymol iddo bleidleisio yn bersonol oherwydd ei bod yn ofynnol iddo gydymffurfio â deddfiad sy'n ymwneud â'r coronafeirws neu ei fod yn dilyn canllawiau sy'n ymwneud â'r coronafeirws a ddyroddir gan Weinidogion Cymru. Ni fydd yn ofynnol tystio'n feddygol ar gyfer cais am bleidlais drwy ddirprwy ar frys o dan yr amgylchiadau hyn.

44. Mae is-adran (5) yn addasu Atodlen 5 (rheolau etholiadau'r Senedd) i'r Gorchymyn Trefn Cynnal Etholiad i gyflwyno hyblygrwydd i'r broses ar gyfer cyflwyno papurau enwebu a chydsyniad ymgeiswyr i enwebu mewn ymateb i'r heriau a gyflwynir gan bandemig y coronafeirws. Mae cyflwyno papurau enwebu a chydsyniad i enwebiadau yn broses corfforol yn hytrach na phroses rithwir. Mae'r addasiad yn rhoi mwy o amser ym mhob diwrnod ar gyfer cyflwyno papurau enwebu (9.00am i 5.00pm yn hytrach na 10.00am i 4.00pm). Yn ogystal, gall person a enwebir gan ymgeisydd at y diben hwnnw gyflwyno papurau enwebu ar ran yr ymgeisydd drwy roi enw a chyfeiriad y person i'r swyddog canlyniadau yn ysgrifenedig neu'n electronig cyn neu ar yr adeg y cyflwynir y papur enwebu.

45. Mae'r addasiad terfynol mewn perthynas â chydsyniad ymgeiswyr i enwebu. O dan y rheolau yn Atodlen 5 i'r Gorchymyn Trefn Cynnal Etholiad, nid oes ffurf ragnodedig ar gyfer cydsyniad i enwebu, ar yr amod ei fod yn ysgrifenedig, yn cael ei gyflwyno i'r Swyddog Canlyniadau yn yr amser penodedig ac wedi ei dystio gan dyst. Pan fo ymgeisydd dramor, gellir ei chyflwyno drwy ffacs neu ddulliau tebyg eraill – ac yn arbennig heb y gofyniad i dyst dystio. Ar gyfer etholiad 2021, mae'r Ddeddf yn addasu'r rheolau yn Atodlen 5 i alluogi ymgeiswyr i gyflwyno eu cydsyniad priodol i enwebu yn yr amser a bennir ar gyfer cyflwyno papurau enwebu naill ai'n ysgrifenedig yn y man i gyflwyno'r papurau hynny neu'n electronig i gyfeiriad electronig at y diben hwnnw. Nid yw'n ofynnol i dyst dystio i gydsyniad ymgeisydd i enwebu.

Adran 15 – Adolygiad: paratoadau ar gyfer cynnal y pôl

46. Mae'r adran hon yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gynnal adolygiadau ar sut y mae paratoadau ar gyfer cynnal y pôl ar gyfer etholiad 2021 yn mynd rhagddynt. Mae hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru osod datganiad gerbron Senedd Cymru sy'n nodi a yw'n debygol y caiff yr etholiad ei ohirio yn seiliedig ar yr adolygiad hwnnw.

Adran 16 – Dehongli

47. Mae'r adran hon yn darparu ystyr termau allweddol a ddefnyddir drwy gydol y Ddeddf.

43. Subsection (4) makes an adjustment to paragraph 7 of Schedule 1 to the Conduct Order to allow emergency applications for proxy voting to be made where an elector or existing proxy finds they cannot reasonably be expected to vote in person because they are required to comply with an enactment relating to coronavirus or they are following guidance relating to coronavirus issued by the Welsh Ministers. Medical attestation for an application for an emergency proxy in these circumstances will not be required.

44. Subsection (5) modifies Schedule 5 (Senedd election rules) to the Conduct Order to introduce flexibility into the process for the delivery of nomination papers and candidates' consent to nomination in response to the challenges presented by the coronavirus pandemic. The delivery of nomination papers and consent to nominations is a physical rather than a virtual process. The modification provides more time in each day for the delivery of nomination papers (9.00am to 5.00pm instead of 10.00am to 4.00pm). In addition, nomination papers can be delivered on a candidate's behalf by a person nominated by the candidate for that purpose by providing the person's name and address to the returning officer in writing or electronically before or at the time the nomination paper is delivered.

45. The final adjustment is in relation to candidates' consent to nomination. Under the rules in Schedule 5 to the Conduct Order, there is no prescribed form for the consent to nomination, provided it is in writing, delivered to the Returning Officer in the specified time and attested by a witness. Where a candidate is overseas, it can be delivered by facsimile or other similar means – and notably without the requirement for attestation by a witness. For the 2021 election, the Act modifies the rules in Schedule 5 to enable candidates to deliver their respective consent to nomination in the time specified for delivery of nomination papers either in writing at the place for delivery of those papers or electronically to an electronic address for that purpose. There is no requirement for a candidate's consent to nomination to be attested by a witness

Section 15 – Review: preparations for the holding of the poll

46. This section requires the Welsh Ministers to carry out reviews on how preparations for the holding of the poll for the 2021 election are progressing. It also requires the Welsh Ministers to lay a statement before Senedd Cymru stating whether, based on that review, postponement of the election seems likely.

Section 16 – Interpretation

47. This section provides the meaning of key terms used throughout the Act.

Adran 17 – Pŵer i wneud darpariaeth ganlyniadol a darpariaeth drosiannol etc.

48. Mae'r adran hon yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau i wneud unrhyw ddarpariaethau cysylltiedig, atodol, canlyniadol, trosiannol, darfodol neu arbed y maent yn ystyried eu bod yn briodol at ddibenion rhoi effaith lawn i'r Ddeddf neu mewn cysylltiad â rhoi effaith lawn iddi. Gall rheoliadau a wneir gan ddibynnu ar y pŵer addasu, diddymu neu ddirymu unrhyw ddeddfiad, gan gynnwys darpariaeth yn y Ddeddf ei hun. Mae'r pŵer yn galluogi i ddarpariaeth ôl-weithredol gael ei gwneud mewn perthynas ag is-etholiadau llywodraeth leol. Mae'r pŵer i wneud rheoliadau o'r fath yn ddarostyngedig i graffu gan y Senedd drwy'r weithdrefn penderfyniad negyddol ond pan fo rheoliadau o dan yr adran hon yn diwygio, yn addasu neu'n diddymu darpariaeth sydd wedi ei chynnwys mewn deddfwriaeth sylfaenol, mae'r weithdrefn gadarnhaol 'gwnaed' yn gymwys.

Adran 18 – Dod i rym

49. Mae'r adran hon yn darparu y daw'r Ddeddf i rym drannoeth y diwrnod y caiff y Cydsyniad Brenhinol.

COFNOD Y TRAFODION YN SENEDD CYMRU

50. Mae'r tabl a ganlyn yn nodi'r dyddiadau ar gyfer pob cyfnod o hynt y Ddeddf drwy'r Senedd. Gellir cael Cofnod y Trafodion a rhagor o wybodaeth am hynt y Ddeddf hon ar wefan y Senedd ar:
https://busnes.senedd.cymru/mgIssueHistoryHome.aspx?IId=35328

Cyfnod	**Dyddiad**
Cyflwynwyd	27 Ionawr 2021
Cyfnod 1 - Dadl	2 Chwefror 2021
Cyfnod 2 – Pwyllgor Craffu – ystyried y gwelliannau	9 Chwefror 2021
Cyfnod 3 – Cyfarfod Llawn – ystyried y gwelliannau	10 Chwefror 2021
Cyfnod 4 – Cymeradwywyd gan y Senedd	10 Chwefror 2021
Y Cydsyniad Brenhinol	16 Mawrth 2021

© Hawlfraint y Goron 2021

Argraffwyd a chyhoeddwyd yn y Deyrnas Unedig gan The Stationery Office Limited o dan awdurdod ac arolygiaeth Jeff James, Rheolwr Gwasg Ei Mawrhydi ac Argraffydd Deddfau Seneddol y Frenhines.

Section 17 – Power to make consequential and transitional provision etc.

48. This section gives the Welsh Ministers a regulation-making power to make any incidental, supplementary, consequential, transitional, transitory or saving provisions that they consider appropriate for the purposes of, or in connection with, giving full effect to the Act. Regulations made in reliance on the power can modify, repeal or revoke any enactment, including a provision in the Act itself. The power enables retrospective provision to be made in relation to local government by-elections. The power to make such regulations is subject to Senedd scrutiny via the negative resolution procedure but where regulations under this section amend, modify or repeal provision contained in primary legislation the made affirmative procedure applies.

Section 18 – Coming into force

49. This section provides that the Act will come into force on the day after the day on which it receives Royal Assent.

RECORD OF PROCEEDINGS IN SENEDD CYMRU

50. The following table sets out the dates for each stage of the Act's passage through the Senedd. The Record of Proceedings and further information on the passage of this Act can be found on the Senedd's website at:
https://business.senedd.wales/mgIssueHistoryHome.aspx?IId=35328

Stage	**Date**
Introduced	27 January 2021
Stage 1 - Debate	2 February 2021
Stage 2 Scrutiny Committee – consideration of amendments	9 February 2021
Stage 3 Plenary - consideration of amendments	10 February 2021
Stage 4 Approved by the Senedd	10 February 2021
Royal Assent	16 March 2021

© Crown copyright 2021

Printed and published in the UK by The Stationery Office Limited under the authority and superintendence of Jeff James, Controller of Her Majesty's Stationery Office and Queen's Printer of Acts of Parliament.

tso
a Williams Lea company

Cyhoeddwyd gan TSO (Y Llyfrfa), cwmni Williams Lea,
ac ar gael o:
Arlein
www.tsoshop.co.uk

Post, Ffôn, Ffacs ac E-bost
TSO
Blwch Post 29, Norwich, NR3 1GN
Archebionf ffôn/ Ymholiadau cyffredinol 0333 202 5070
Archebion ffacs: 0333 202 5080
E-bost: customer.services@tso.co.uk
Ffôn Testun: 0333 202 5077

TSO@Blackwell ac Asiantau Achrededig eraill

Published by TSO (The Stationery Office), a Williams Lea company,
and available from:
Online
www.tsoshop.co.uk

Mail, Telephone, Fax & E-mail
TSO
PO Box 29, Norwich, NR3 1GN
Telephone orders/General enquiries: 0333 202 5070
Fax orders: 0333 202 5080
E-mail: customer.services@tso.co.uk
Textphone: 0333 202 5077

TSO@Blackwell and other Accredited Agents

ISBN 978-0-348-12014-1

9 780348 120141